

دستور غیرمنتظره و احساسی شاه برای تخلیه مهران

۲ آذر ۱۴۰۴ ساعت ۹:۱۵

پس از عملیات ناموفق "ایفیت" در منطقه مرزی مهران در سال ۱۳۵۳، شاهنشاه پهلوی در واکنشی خشمگینانه و غیرمنطقی، دستور تخلیه کامل شهر مهران و ترک تجهیزات آن را صادر کرد. این دستور که از سوی فرمانده نیروی زمینی نیز غیرقابل توجیه نظامی و عقب‌نشینی سیاسی بزرگ تلقی شد، نشان‌دهنده آن بود که تصمیم‌گیری‌ها در بالاترین سطح حکومت، بیش از آنکه بر مبنای منطق نظامی و منافع ملی باشد، تحت تاثیر غرور و احساسات شخصی شاه قرار می‌گرفت. با وجود مخالفت‌ها، این دستور عجیب، هرچند به صورت ناقص، به مرحله اجرا درآمد.

این دستور غیرمنتظره و بدون توجیه نظامی، نشان می‌دهد که در بالاترین سطح حکومت پهلوی، تصمیم‌گیری‌ها هنوز بر اساس غرور و احساسات شخصی انجام می‌شد. این نوع سیاست‌ورزی، که منافع ملی را فدای واکنش‌های لحظه‌ای و احساسی می‌کرد: «پس از عملیات ناموفق در منطقه مرزی مهران در سال ۱۳۵۳ و کشته شدن چند نفر از نیروهای ارتشی و ژاندارمری، شاهنشاه بسیار عصبانی بودند. در یک جلسه فوری در ستاد ارتش، شاهنشاه بدون مقدمه گفتند: «من به هیچ وجه این وضعیت را تحمل نمی‌کنم. باید یک واکنش قاطع و فوری نشان دهیم.» همه حاضران منتظر یک طرح عملیاتی نظامی بودند که شاهنشاه با حالتی بسیار خشمگین و عجیب دستور دادند: «تمام تجهیزات شهر مهران را جمع کنید و شهر را کاملاً تخلیه کنید! مهران را تبدیل به یک شهر متروکه کنید تا عراقی‌ها ببینند که ما به این شهر اهمیتی نمی‌دهیم و فکر کنند که ما آن را تسلیم کرده‌ایم. بعد از آن، هر وقت اراده کردیم، با قدرت تمام آن را پس می‌گیریم.» این دستور، همه ما را شوکه کرد. چون از نظر نظامی و سیاسی، تخلیه یک شهر مرزی به این شکل، یک اشتباه بزرگ و یک امتیاز مجانی به دشمن بود. بنده به عنوان فرمانده نیروی زمینی، با نهایت احترام اعتراض کردم و عرض کردم: «قربان، این کار نه تنها توجیه نظامی ندارد، بلکه یک عقب‌نشینی سیاسی بزرگ محسوب می‌شود و به روحیه مردم و ارتش ضربه می‌زند.» شاهنشاه با صدای بلند و عصبی گفتند: «تو چه کاره‌ای که نظر می‌دهی؟ دستور من باید اجرا شود! می‌خواهم این کار را انجام دهم تا به عراقی‌ها یک درس بدهم.» این نشان می‌داد که شاهنشاه هنوز هم به جای تصمیم‌گیری بر اساس منطق نظامی و منافع ملی، بر اساس غرور و احساسات شخصی تصمیم می‌گیرند. در نهایت، با تلاش‌های زیاد و واسطه‌گری عده‌ای از درباریان، این دستور عجیب شاهنشاه به طور کامل اجرا نشد و تنها بخشی از تجهیزات شهر تخلیه گردید.»

منبع: ارتشبد بهزاد آریانا، خاطرات پراکنده رجال پهلوی، تهران، نشر آبی، ۱۳۸۱، ص ۵۲-۵۰.

آدرس مطلب :

<https://www.cafetarikh.com/news/50253/مهران-تخلیه-شاه-احساسی-غیرمنتظره-دستور>